

Nr 175

Utlåtande i anledning av motioner om en plan för den kriminologiska forskningens utbyggnad.

(2:a avd.)

I de likalydande motionerna I: 193 av herr *Dahlén m. fl.* och II: 257 av herr *Ohlin m. fl.* har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en plan för den kriminologiska forskningens utbyggnad.

Beträffande motiveringen till yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 263.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från *universitetskanslersämbetet* och *kriminalvårdsstyrelsen*. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet är helt ense med motionärerna om den kriminologiska forskningens stora betydelse och kan också ansluta sig till önskemålet om en plan för utbyggnaden av denna forskning. Utskottet, som alltså tillstyrker motionerna, anser det angeläget att denna plan utarbetas så snart som möjligt. Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionerna I: 193 och II: 257 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en plan för den kriminologiska forskningens utbyggnad.

Stockholm den 21 november 1967

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 176.

Yttranden över motionerna I:193 och II:257

Universitetskanslersämbetet (14.9.1967). Ämbetet finner i likhet med motionärerna starka skäl tala för en ökad kriminologisk forskning. Som framhålls i motionerna utgör kriminalvården en stor och kostnadskrävande del av vårdsektorn och det synes därför vara av väsentlig vikt att ökade kunskaper erhålls rörande resultaten av olika insatser och åtgärder på området. Mot bakgrund av den kriminologiska forskningens betydelse för den kriminalvårdande verksamheten kan ämbetsverket för sin del tillstyrka att en utredning tillsätts för närmare planering av den kriminologiska forskningsverksamheten och dess utbyggnad. Det är ett stort önskemål att de åtgärder, som blir ett resultat av en dylik utredning, förberedes och rekryteringsmässigt underlättas genom bidrag från exempelvis samhällsvetenskapliga forskningsrådet och riksbankens jubileumsfond till forskningsstipendier för studier utomlands och för andra forskningsstödjande åtgärder på området.

Kriminalvårdsstyrelsen (13.9.1967). Styrelsen kan helt ansluta sig till motionärernas uppfattning att den kriminologiska forskningen i vårt land bör utbyggas. Om man enbart håller sig till de nordiska länderna är stödet till den kriminologiska forskningen i Danmark och Norge starkare och organisationen härav fastare utformad än i Sverige. Kriminalvårdsstyrelsen vill vidare erinra om att styrelsen i sitt yttrande den 9.9.1964 över betänkande angående behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna (SOU 1964: 24) framhållit att även för kriminalvårdens del behovet av en behandlingsforskning är i hög grad aktuellt. Beträffande såväl anstaltsvård som frivård gäller att de behandlingsmetoder som kommit till användning endast i ringa utsträckning blivit vetenskapligt undersökta, och inte heller har i allmänhet hållfastheten hos de bakomliggande riktlinjerna för behandlingsarbetet i stort sett prövats genom empiriska studier.

Styrelsen beklagade i sitt nämnda yttrande att den utredning angående behandlingsforskning som för första gången företagits i vårt land begränsats till att avse blott ungdomsvårdsskolornas verksamhet. Emellertid var styrelsen inte beredd att framlägga förslag till en forskningsorganisation som tillgodosåg kriminalvårdens krav på en behandlingsforskning, och styrelsen tillstyrkte därför att en särskild institution för behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna inrättades. Styrelsen förutsatte dock, att ett nära samarbete med kriminalvårdens forskning skulle visa sig nödvändigt.

Det torde vara uppenbart att den kriminologiska forskningen i en eller annan form bör ha anknytning till universiteten. Därutöver finns emellertid ett behov av en forskningsverksamhet, bedriven i kriminalvårdens egen regi, en verksamhet som närmast har utredningskaraktär och är direkt målinriktad på bestämda problem inom verksamheten.

Inom styrelsens socialbyrå finns för närvarande en chefspsykolog och en biträdande psykolog. I betraktande av omfattningen av styrelsens ar-

betsområde har det befunnits erforderligt att utnyttja dessa för insatser i det löpande vårdarbetet. Redan för dylika arbetsuppgifter skulle behövas ytterligare psykologiskt skolad arbetskraft. I nuvarande läge är det alltså inte möjligt att uppta eller fullfölja i och för sig mycket aktuella och önskvärda forskningsuppslag.

När styrelsen för Kungl. Maj:t framlade förslag om inrättandet av en psykologsektion — i petitaframställningarna för budgetåret 1965/66 — framhöll styrelsen bl. a. att en av sektionens huvuduppgifter skulle vara att handlägga metodikfrågor vid kriminalvårdens behandlingsarbete och att verka för att detta så långt möjligt uppbärs av en enhetlig grundsyn, baserad på faktisk kunskap. Psykologsektionen borde enligt styrelsens mening ha sådan sammansättning att den bl. a. kunde bedriva och främja sådan forskning som är av betydelse för en rationell planering av fängsvårdens arbete. Styrelsen påpekade vidare att det internationella kriminalvetenskapliga forskningsråd, som Europarådet inrättat i anslutning till den europeiska brottslighetskommittén, uttryckligen rekommenderat att det, vid sidan av övrig till universitet och kriminologiska institut förlagd forskning, även inrättas forskningsavdelningar för praktiska behandlingsfrågor inom de enstaka ämbetsverken för socialvård.

Styrelsens förslag innebär att styrelsen utöver chefspsykologen skulle erhålla en arbetspsykolog, en sociolog och en biträdande psykolog. Bland de uppgifter som skulle tillkomma sociologen anförde styrelsen bl. a. studiet av de sociala relationerna och kommunikationerna mellan olika kategorier av anstaltspopulationen, av åtgärder för att förhindra psykisk smitta inom anstalterna jämte andra differentieringsproblem, av anstaltsklimatet och dess inverkan vid rehabiliteringsprocessen, av krissituationer inom anstaltsvården m. m.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget har styrelsen i petita för 1968/69 inskränkt sig till att — i B-petita — hemställa om inrättandet av en sociologtjänst vid psykologsektionen. Detta innebär inte att styrelsen frånträtt uppfattningen om behovet av åtgärder snarast möjligt för att öka styrelsens möjligheter att bidra till den kriminologiska forskningen. Emellertid torde mot bakgrunden av vad ovan anförts om behovet av löpande vårdinsatser böra betonas att för forskningsuppgifter krävs särskilda personalresurser.

Sammanfattningsvis vill styrelsen i anledning av de remitterade motionerna uttala att styrelsen anser det vara mycket angeläget att den kriminologiska forskningen i vårt land utbyggs. Därest det befinnas lämpligt att genom statsmakternas försorg uppgöra en plan för denna utbyggnad, är det enligt styrelsens mening av vikt att en sådan plan kommer till stånd med minsta möjliga tidsutdräkt. Även om såsom styrelsen ovan anført en forskningsverksamhet måste vara knuten till universitetet vill styrelsen framhålla önskvärdheten av att former skapas för ett nära samarbete med kriminalvårdsstyrelsen till fromma såväl för forskningen som den praktiska verksamheten på kriminalvårdens område.